

Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів

приблизно в 30% і за лабораторними даними - приблизно в 20% [4].

Головним завданням для формування клінічного мислення є вдосконалення навчання лікарської діагностики й ухвалення відповідних рішень. Однією з умов успішного виконання цього завдання є впровадження СРС, яка є основою майбутньої самостійної професійної діяльності лікаря.

У зв'язку з цим СРС у професійному навчанні всіх країн займає провідні позиції, оскільки є оптимальним методом навчання, який сприяє найбільш якісному засвоєнню вишівської програми. Її роль у навчальних планах за останній час значно підвищилася, структура її реалізації розширилася, оскільки постійно збільшується відведений їй навчальний час, удосконалюються форми і методи, оптимізуються умови здійснення СРС. Саме тому вдосконалення цієї форми навчання стало стратегічним шляхом розвитку вищої медичної освіти.

Провідною метою СРС є осмислення, поглиблення, розширення знань за програмою навчальної дисципліни, що вивчається, й оволодіння необхідними вміннями самостійної роботи з різними джерелами знань, формування дослідницьких навичок з урахуванням індивідуальних особливостей студента. Вона виконується як у процесі аудиторної, так і позааудиторної роботи, в тому числі НДРС. Керівна роль викладачів є обов'язковою умовою оптимальної організації СРС.

На додипломному етапі медичної освіти (на 4, 5 і 6 курсах навчання) проводиться формування в студента спочатку синдромологічного диференційовано-діагностичного мислення, освоєння основних принципів діагностики і лікування хворих із подальшим розвитком у нього (під контролем викладача) самостійного клінічного професійного мислення в рамках загальноприйнятої в практичній охороні здоров'я Міжнародної класифікації хвороб (МКХ-10) і стандартів лікування з обов'язковим використанням принципів доказової медицини, або так званої «медицини, що заснована на доказах» («evidence based medicine»). Удосконалення клінічного мислення студентів здійснюється під контролем досвідчених клініцистів під час чергувань і літньої практики.

Позааудиторна СРС старших курсів має сприяти формуванню і розвитку професійних навичок у тих, хто навчається. Ця самостійна робота здійснюється в період літньої практики, при підготовці рефератів і доповідей, у науково-дослідній роботі, яку виконують студенти поза навчальним планом за завданням і під керівництвом викладача кафедри. Важливим моментом у здійсненні СРС є зустрічі з представниками вітчизняних і зарубіжних медичних закладів освіти, майстер-класи провідних експертів і фахівців із різних розділів внутрішньої медицини.

Отже, інноваційні технології є необхідним інструментом сучасного викладача. Цілеспрямоване їх застосування в навчальному процесі вищої школи дозволяє активізувати СРС із різними електронними засобами навчального і розвивального призначення; дає їм можливість формувати клінічне професійне мислення і розвивати творчі здібності студентів, спрямовані на здобуття нових теоретичних і практичних знань та вміння діяти в нестандартних клінічних ситуаціях.

Список використаної літератури

1. Артамонов Р. Г. О клиническом мышлении [Электронный ресурс] / Р. Г. Артамонов // Medreferat.ru. – Режим доступа : http://medreferat.ru/referat/new/9999/2154?phrase_id=421571
2. Бирюкова Н. А. Концепция непрерывного учения как теоретическая база образования в Европе. – Режим доступа : kontseptsiya-nepreryvnogo-ucheniya-kak-teoreticheskaya-baza-obrazovaniya-vzroslykh-v-evrope.pdf.
3. Кравчук П. Г. Новое знание в медицинском образовании с позиций групповых и индивидуальных подходов в инновационном обучающем процессе / П. Г. Кравчук, О. И. Шушляпин, О. А. Ефремова [и др.] // Научные ведомости. Серия Медицина. Фармация. – 2014. – № 18 (189), вып. 27. – С. 183-188.
4. Хэгглин Р. Дифференциальная диагностика внутренних болезней / Р. Хэгглин. – М.: Триада-Х, 2001.

ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТНОГО ПОДХОДА ПРИ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ СРЕДНЕГО ЗВЕНА

Давыдова Г.М., Шамара Л.Ф.

ОБПОУ «Курский базовый медицинский колледж» ФГБОУ ВО КГМУ «Медико - фармацевтический колледж»

Самостоятельная работа студентов среднего звена предполагает соблюдение принципа деятельностного подхода, формирование личности, клинического мышления, самообразования, умение применить правильное решение в экстренных, непредвиденных ситуациях.

Ключевые слова: задания, карточки, манипуляции, задачи.

Подготовка конкурентноспособных специалистов, ориентированных на работу в многопрофильных учреждениях, способных действовать в условиях рыночной экономики, – одно из направлений стратегий развития медицинских образовательных учреждений по подготовке специалистов среднего звена.

Формирование общих и профессиональных компетенций невозможно без организации деятельностного подхода при подготовке специалистов.

Содержание обучения - это система действий на основе знаний, обеспечивающих выполнение этих действий, но не какая-то заданная система знаний. Это и есть один из принципов деятельностного подхода, без которого невозможно освоение общих и профессиональных компетенций, так как компетенция - это знание в действии. Одной из задач освоения компетенций в соответствии с видом профессиональной деятельности является получение новых знаний через их самостоятельный поиск, освоение и систематизацию.

Для реализации этой задачи в обучении студентов среднего звена могут быть использованы учебные развивающие задания, особенно при изучении профессиональных модулей в рамках конкретных специальностей.

Учебные развивающие задачи способствуют совершенствованию интеллектуальных умений: устанавливать взаимосвязи, сравнивать, определять причины и следствия.

В процессе самостоятельной работы в рамках профессионального модуля формируются личность студента,

клиническое мышление, способность к анализу и мобильности при выполнении стандарта диагностики или практической помощи, умение прогнозировать и корректировать ситуацию, самостоятельно оценивать собственные действия и их результаты.

В современном образовании произошли качественные изменения: студентам стали доступны различные образовательные ресурсы, в том числе электронные.

При планировании самостоятельной работы необходимо учитывать умственные способности каждого студента, объем имеющихся знаний. Последовательно вести деятельность студентов от копирующих действий к репродуктивной, продуктивной деятельности и к умению на основе имеющихся знаний самостоятельно принимать решения в новых, ранее неизвестных студенту ситуациях.

Копирующие действия используются, например, при изучении студентами темы «Методы диагностики инфекционных болезней». Студентам отделения «Лечебное дело» предлагается сравнить и найти отличия между нормативными анализами крови и мочи с анализами при той или иной изучаемой патологии; таким образом, студенты готовятся к самостоятельной работе по написанию истории болезни.

При изучении ряда нозологических форм предлагаются задания с описанием лекарственных, дезинфицирующих препаратов, по которым студент воспроизводит их название. При рассмотрении нозологий и закреплении отдельных разделов модуля ПМ 01. «Диагностическая деятельность» предлагаются карточки с основными симптомами заболевания, по которым студенты распознают патологию.

Выполняя манипуляции на практических занятиях, студент часто нарушает последовательность действий. Для запоминания способов действий, формирования прочных умений и навыков предлагается вспомнить манипуляции при наличии перед глазами алгоритма.

Репродуктивная деятельность организуется, например, таким образом: при изучении темы «Брюшной тиф» требуется постановка пациенту газоотводной трубки. Как показывает опыт работы, студенты часто забывают её характеристику. Предлагается несколько резиновых изделий (зонды, катетеры, газоотводные трубки различных размеров) с целью получить от студента правильный выбор предмета ухода и полную его характеристику. При изучении заболеваний студентам предлагается составить план обследования пациента, план лечения. Им выдаются карточки с несколькими планами обследования и лечения, студент выбирает, что именно подходит к изучаемому заболеванию.

Продуктивная деятельность осуществляется с помощью решения ситуационных проблемных задач и проведения дифференциальной диагностики. Перенос знаний в совершенно новую ситуацию осуществляется при решении задач по изученному материалу, студенты составляют ситуационные задачи и рекомендации при организации ухода в стационаре за пациентами и при лечении пациентов на ФАПе. Также предусмотрена самостоятельная работа с нормативными документами.

Результатом самостоятельной работы студентов (СРС) по окончании цикла практических занятий, УП, ППС является написание на отделении «Лечебное дело» истории болезни.

Внеаудиторная СРС - это логическое продолжение аудиторных занятий. Она проводится в виде СРС с архивными историями болезни. Полученный материал используется для анализа заболеваемости за прошедший год по инфекционной больнице. При изучении вирусных гепатитов, передающихся половым путём, студентам предлагается написать реферат «Инфекционные заболевания, передающиеся половым путём». Данный материал не предусмотрен программой, но он логически продолжает тему «Парентеральные вирусные гепатиты» и «ВИЧ-инфекция», что обобщает, расширяет познания студентов в вопросах инфекций, передающихся половым путём. Данный материал имеет воспитательный характер. Таким образом, формируются умения и навыки самостоятельного умственного труда.

Для самостоятельной работы студентов, обучающихся на отделении «Лечебное дело», отработки вопросов диагностики, дифференциальной диагностики, фармакотерапии создан практикум, который может быть использован для подготовки студентов к предстоящему занятию дома или самостоятельной работы на практических и теоретических занятиях.

Перед преподавателем, работающим по ПМ 01. «Диагностическая деятельность» и ПМ 02. «Лечебная деятельность», стоит нелегкая задача - объединить ранее полученные знания, не ограничиться рамками только инфекционных заболеваний и подготовить студентов к восприятию синдромной диагностики, дифференциальной диагностики и фармакотерапии.

Для образца преподаватель поясняет на примере брюшного тифа, как работать с практикумом. Изучаемая тема представлена в виде пяти заданий.

Задание № 1 предполагает решение студентами предложенных ситуационных задач: осуществить диагностику, выбрать данные, общие с изучаемым заболеванием, и указать отличительные признаки.

В задании № 2 студенты решают предложенную задачу по теме: устанавливают предварительный диагноз, обосновывают, проводят дифференциальную диагностику, определяют тактику фельдшера, составляют план обследования больного, заполняют фармакологический лист и излагают информацию о диспансеризации.

Задание № 3 предполагает закрепление полученных знаний. Студентам предлагается полученную информацию внести в таблицу дифференциальной диагностики. Таблица дает возможность наглядно представить материал, установить диагноз методом прямого обоснования, сравнить проявления изучаемого заболевания с книгой, дополнить таблицу данными лабораторных и инструментальных методов исследования.

Задание № 4. Информация по изучаемой теме выходит за рамки клинических задач. Студентам понадобятся дополнительные знания (из лекции и дополнительной литературы).

Задание № 5. Студентам предлагается составить фармакологический лист с указанием лекарственных препаратов, применяемых для лечения данного заболевания. Студенты должны вспомнить ранее изученный материал о фармакологическом действии препаратов, побочных эффектах, форме выпуска и внести в таблицу.

Практика показывает, что в результате успешно организованной самостоятельной работы на занятиях по инфекционным болезням студенты стабильно сдают квалификационный экзамен по модулю, а также ориентированы на выполнение различных видов самостоятельных работ.

Можно сделать вывод об эффективности организации самостоятельной работы студентов при изучении инфекционных болезней, о положительной динамике качества подготовки специалистов среднего звена в соответствии с ФГОС.

Список использованной литературы

1. Георге И. В. Некоторые аспекты разработки программы самостоятельной работы студентов, направленной на формирование профессиональной компетентности / И. В. Георге // Среднее профессиональное образование. – 2011. – № 3. – С. 149-152.
2. Измайлова М. А. Организация внеаудиторной самостоятельной работы студентов : методическое пособие. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашко и К^о», 2008.
3. Методическое пособие по организации самостоятельной работы студентов / Сост. В. И. Медведева. – Смоленск : СПЭК, 2010. – 34 с.
4. Самостоятельная работа студентов: учебно-методическое пособие / О. В. Уваровская, И. Ю Краева. – Сыктывкар : Издательство СыктГУ, 2009.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ З ІМПЛАНТОЛОГІЄЮ

Дворник В.М., Єрис Л.Б., Тесленко О.І., Кузь Г.М., Тумакова О.Б.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Інновацією самостійної навчальної роботи студентів, запровадженою кілька років тому на кафедрі ортопедичної стоматології з імплантологією, є вирішення тестових завдань «Крок – 2. Стоматологія» в режимі online в позааудиторний час.

Ключові слова: *самостійна робота студентів, online-режим, позааудиторний час, «Крок – 2. Стоматологія».*

У педагогічній літературі самостійність учнів як один із провідних принципів навчання розглядається з кінця сімнадцятого століття. Відомий німецький педагог Адольф Дістерверг (1760-1866) писав із цього приводу: «Розвиток і освіта жодній людині не можуть бути дані або повідомлені. Усякий, хто бажає до них долучитися, повинен досягти цього власною діяльністю, власними силами, власною напругою... Тому самодіяльність – засіб і одночасно результат освіти».

Самостійна робота (СР) над собою для майбутнього лікаря, який претендує на високий рівень освіченості, має бути серцевиною його навчальної діяльності. І лише постійне самостійне навчання дасть йому змогу якомога ближче підійти до вершини знань обраної спеціальності, сформує потужний інтелект особистості.

Життям доведено, що тільки ті знання, які студент здобув самостійно, завдяки власному досвіду, думці і дії, будуть насправді міцні. У процесі викладання навчального матеріалу засвоюється 15 відсотків інформації, що сприймається на слух, 65 відсотків – на слух і зір. Якщо навчальний матеріал опрацьовується, самостійно (індивідуально) виконується завдання від його постановки до аналізу отриманих результатів, то засвоюється не менше 90 відсотків інформації. Саме тому вища школа поступово, але неухильно переходить від передачі інформації до керівництва навчально-пізнавальною діяльністю, формування в студентів навичок самостійної творчої роботи.

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує практичне питання, тему, розв'язує задачу або виконує завдання на основі знань, отриманих із підручників, монографій, на лекціях, практичних заняттях.

Згідно з «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних завдань. СРС регламентується робочим навчальним планом і становить від одної третьої до двох третин загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення дисципліни. Зміст СРС над даною дисципліною визначається робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями і вказівками викладача.

Мета СРС:

- розвиток творчих здібностей і активізація розумової діяльності студентів;
- формування вмінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Відповідно до «Положення про організацію навчального процесу на кафедрі ортопедичної стоматології з імплантологією» кілька років тому було запроваджено вирішення тестових завдань в режимі online в позааудиторний час. Інноваційні технології самостійної навчальної роботи студентам сподобались, адже допомагають краще підготуватися до ліцензійного іспиту, набути впевненості при вирішенні складних клінічних задач. Тестові завдання розроблені співробітниками кафедри згідно з вимогами для підготовки до ліцензійного іспиту «Крок – 2. Стоматологія». Кожен студент отримує електронну адресу для реєстрації власного кабінету в Інтернеті, з якого він буде отримувати і розв'язувати тестові завдання. Умови вирішення тестів максимально наближені до реальних під час проведення ліцензійного іспиту: двісті питань слід вирішити за двісті хвилин, не відволікаючись на перерву. Завдання вважається успішно виконаним, якщо студент набрав правильних відповідей не менше, ніж вісімдесят відсотків і вклався у визначений час. При перевищенні часу навіть отриманий високий результат не зараховується. База тестових завдань містить більше тисячі варіантів, тому при кожному наступному проходженні студент отримує новий набір із двохсот тестів. Незадовільний результат спонукає до самостійного пошуку необхідної інформації, набуття знань, використання цих знань для розв'язання складних професійних завдань, представлених у тестах. Така самостійна діяльність складається з елементів творчого сприйняття й осмислення навчального ма-